

27.3.2006

Digitaalisen kirjaston verkkopalveluryhmän toimintasuunnitelma 2006

Triangelin tekniikan ja palvelujen kehityksen seuraaminen

Triangelin pääsovellusten (Voyager, MetaLib + SFX ja ENCompass) muodostama kokonaisuus saatiin vuonna 2005 tuotantokäyttöön. Se ei kuitenkaan ole vielä valmis, sillä tekniset ongelmat haittaavat yhteiskäyttöä merkittävästi. Kansalliskirjaston on yhteistyössä ohjelmistotoimittajien sekä ohjelmistojen muiden käyttäjien kanssa saatava sovellusten ominaisuudet ja laatu triangelin edellyttämälle laatutasolle. Kirjasto on käynnistänyt keskustelut eri tahojen kanssa, tavoitteena saada kevään aikana lupauksia ongelmien ratkaisemiseksi. Konkreetteja tuloksia olisi saatava vuoden loppuun mennessä. Verkkopalveluryhmä seuraa tilannetta.

Palveluiden kehityksen kannalta verkkopalveluryhmällä on tärkeä rooli. Ryhmällä tulee olla yhteinen näkemys siitä, että triangelin palveluita kehitetään eri asiakasryhmien tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Tavoitteena on helppokäyttöinen laatu järjestelmä, jonka kautta kukin käyttäjä saa tarvitsemansa tiedon. Ohjelmisto- ja standardointiryhmälle on annettu toimeksi kartoittaa tulevia palveluja ja laatia pelisäännöt (esim. SFX:stä). Raporttia tästä odotetaan syksyllä.

Digitaalisen kirjaston käytettävyytutkimuksen suunnittelu sekä muu tutkimusyhteistyö

Tarvitaan tutkimustietoa käyttäjien tarpeista sekä siitä, mitä käyttäjät odottavat digitaalisen kirjaston palveluilta. Tutkimusyhteistyötä kannattaa tehdä esim. informaatiotutkimuksen laitosten (TaY, OY, ÅA) kanssa. Verkkopalveluryhmä voisi tehdä yhteistyötä tutkijoiden kanssa ja selvittää yhteistyötapoja ja tutkimuskohteita. Esille on nostettu muutamia tutkittavia asioita:

- Triangelin käytettävyytutkimus: miten triangeli palvelee erilaisia käyttäjiä.
- Triangelin laitteisto- ja ohjelmistopohjat ja niiden rahoitus ja omistus pohja
- Monikielisyys: miten rakennetaan ja miten ohjeistetaan?
- Automatisointi: mitä koneet voi tehdä meidän puolestamme?
 - Haku- ja indeksointiohjelmistojen kehittäminen

Triangelin käytettävyytutkimuksen suunnittelussa tavoitteena on, että suunnitelma on tehty vuoden loppuun mennessä. Itse tutkimus on määrä tehdä vuonna 2007.

Triangelin indikaattoreiden kehittäminen

Digitaalisen kirjaston vaikuttavuuden arviointia varten on tarpeen kehittää mittareita ja indikaattoreita, esimerkiksi keskitettyjen palvelujen ja ohjelmistoympäristön kustannustehokkuuden arvioimiseksi. Verkkopalveluryhmä tukee kansalliskirjastoa tarvittavien mittareiden ja indikaattoreiden määrittelyissä. Mittareita käsitellään verkkopalveluryhmän kokouksessa keväällä sekä ryhmien yhteisessä seminaarissa syksyllä.

Laitteiston uudistamisprojekti

Linnea2-konsortion Voyager-kirjastojärjestelmän Sanni-palvelin (Sun E10K) on uusittava viimeistään vuonna 2007. Samalla on tarkoituksenmukaista selvittää mahdollisuudet Linnea2-konsortion, Helsingin yliopiston kirjaston sekä Ammattikorkeakoulujen kirjastoyhteistyökonsortion eli Amkit-konsortion CSC:llä olevan neljän palvelimen konsolidointiin ja konsolidoinnin sekä CSC:n olemassa olevien varmistus- ja levyjärjestelmien soveltamisen tekniset ja kustannusvaikutukset. Vuoden 2006 alussa on käynnistetty projekti, jonka tavoitteena on selvittää laitteistoympäristöjen kehittämismahdollisuudet sekä soveltuvat hankintamenettelyt ja hankkia selvityksiin ja projektin ohjausryhmän sekä muiden päättävien tahojen päätöksiin perustuen laitteiston tai laitteistoympäristön, joka täyttää vähintään Linnea2-konsortion ja mahdollisesti myös muiden kirjastokonsortioiden asiakkaiden tarpeet seuraavien viiden vuoden ajan. Digitaalisen kirjaston ohjausjärjestelmän laitteistoryhmä on tiiviisti mukana laitteistoprojektissa ja raportoi siitä ja sen tuloksista verkkopalveluryhmälle. Verkkopalveluryhmä antaa suosituksensa eri konsortioiden päättävälle elimelle. Päätökset laitteistoprojektissa tehdään mahdollisesti jo kevään aikana, kuitenkin viimeistään vuoden loppuun mennessä.

MARC-21 kansalliseksi formaatiksi

Voyager-kirjastot eli Linnea2-konsortio ja AMKIT-konsortio ovat syksyllä 2005 tehneet päätöksen vaihtaa käyttämänsä MARC21-Fin-formaatin MARC21:een kolmen vuoden siirtymäajalla. MARC21:n saattaminen koko kirjastoverkon yhteiseksi formaatiksi otetaan keskusteluun digitaalisen kirjaston ohjausjärjestelmässä, jossa ovat mukana edustajat kaikilta kirjastosektoreilta. Ensin ohjelmisto- ja standardointiryhmä käsittelee asiaa, minkä jälkeen verkkopalveluryhmä antaa suosituksensa siitä, tulisiko kaikkien kirjastosektoreiden siirtyä yhteiseen formaattiin. Projekti etenee vuoden 2006 aikana, mutta päätökset siirtyvät vuoteen 2007.

Standardipohjan kuvaus

Verkkopalveluryhmä on antanut ohjelmisto- ja standardointiryhmälle toimeksi laatia standardipohjan kuvauksen. Tästä kuultiin esitys syksyllä 2005 yhteisessä seminaarissa, mutta tarkempi kuvaus on tekeillä ja sitä käsitellään syksyn 2006 seminaarissa.

Kannanotto Googleen

Kun puhumme digitaalisen kirjaston tarjoamista tiedonhakupalveluista, Google nousee yleensä aina esille. On mietittävä, olemmeko sen kanssa yhteistyössä vai vastakkain. Mitä Google voi tarjota kirjastoille ja niiden käyttäjille? Voimmeko hyötyä siitä tai hyödyntää sitä jotenkin? Verkkopalveluryhmä voisi yhteistyössä kansalliskirjaston kanssa laatia kannanoton Google-yhteistyöstä, johon meille on tarjottu mahdollisuutta (viitetietojen indeksointi Googleen). Asia etenee kevään aikana.

Digitaalisen kirjaston ohjausjärjestelmän ryhmien yhteistyö

Kaikkien ryhmien yhteinen haaste on saada kirjastopalvelut käyttäjille helpoiksi. Se edellyttää yhteistyötä järjestelmistä vastaavien ja vaikuttavuuden arvioinnista vastaavien kesken. Ryhmissä on jonkin verran samoja henkilöitä, jonka takia syntyy luonnollista yhteistyötä. Myös ryhmien käsittelemät asiat liittyvät toisiinsa. Kansalliskirjaston vahva osallistuminen ei saa muodostua ongelmaksi, vaan impulsseja pitäisi tulla myös sen ulkopuolelta. Tarvitaan kaikkien osapuolten yhteinen panos; asioista on sovittava yhdessä. Ryhmien puheenjohtajilla on vaativa tehtävä, miten kannustaa ryhmien jäsenet aitoon avoimeen keskusteluun. Puheenjohtajien on mietittävä kriittinen polku, miten työryhmät pääsevät yhteiseen päämäärään. Juha Hakalan vastuulla on käynnistää puheenjohtajien kriittinen polku. Ryhmien tulee sopia yhteiset raportointikäytännöt. Ryhmien vetäjien yhteiset palaverit ovat tärkeitä. Ryhmien vetäjät tulevat säännöllisesti raportoimaan toiminnastaan verkkopalveluryhmälle.

Yhteiset seminaarit

Vuonna 2005 järjestettiin digitaalisen kirjaston ohjausjärjestelmän ryhmille yhteinen seminaari, joka koettiin hyödylliseksi. Vuonna 2006 on tarkoitus jatkaa samaa perinnettä ja järjestää vastaava seminaari syksyllä.